

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Digitální fotografie II

Portrét v ateliéru

Mgr. Milana Soukupová

Gymnázium Česká Třebová

Portrét v ateliéru

Téma sady didaktických materiálů	Digitální fotografie II
Číslo a název šablony	III/2 Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Číslo didaktického materiálu	EU-OPVK-VT-III/2-SO-309
Druh didaktického materiálu	Prezentace
Téma didaktického materiálu	Portrét v ateliéru
Autor	Mgr. Milana Soukupová
Vyučovací předmět	Seminář z informatiky
Cílová skupina (ročník)	Studenti ve věku 17 – 19 let
Klíčová slova	Technické vybavení, portrét, pozadí, světlo, odrazná deska, záblesková světla
Anotace	Prezentace obsahuje základní pravidla, postupy a návody při fotografování portrétů v ateliéru

Portrét

Portrét je zobrazení člověka, většinou obličeje při maximálním využití jedinečných znaků zobrazované osoby, měl by zachycovat charakteristické rysy, duševní vlastnosti i vztah k člověku.

Portrét má podat výtvarný obraz člověka, vyvolat pocity v rovině estetické i emocionální.

Fotograf využívá světla, prostředí, úhel pohledu a ostatní technické a výrazové prostředky.

Portrét v ateliéru

Světlo na fotografovaném objektu projeví třemi parametry:

- Úhlem toku světla – odkud světlo svítí
- Kvalitou světla (ostré a měkké) to je určeno velikostí zdroje světla
- Kontrastem neboli rozdílem jasů světlých a zastíněných míst na objektu

Nastavení fotoaparátu

Režim: manuální

Citlivost ISO: 100

Čas 1/160 s – 1/200 (nikdy nepoužívejte kratší čas – záblesk by mohl být mimo doby snímání)

Clonové číslo: F/4 – F/8

Vyvážení bílé: 5 600 K nebo blesk

Ohnisková vzdálenost: alespoň 70 mm.

Správnou expozici získejte pomocí nastavení intenzity zábleskových světél.

Model (fotografovaná osoba) se postaví 1–2 m od pozadí, aby nevrhala na pozadí stín.

Svícení – úhel

Úhel

- Světlo shora – působí přirozeně (slunce je vždy nahoře)
- Světlo z boku
- Světlo zdola – hororové svícení
- Správný portrét má jen jeden stín od hlavního zdroje, křížení několika stínů je špatné.

Svícení – charakter světla

- Velikost zdroje určuje ostrost a velikost stínů na modelu.
- **Tvrdé světlo** (bodové světlo – reflektor) dělá ostré, ohraničené stíny, zvýrazňuje všechny struktury pleti a vousy, využívá se při fotografování mužů.
- **Měkké světlo** (vytvořené difuzérem nebo odrazem) dělá měkké stíny, zjemňuje pleť, potlačuje vrásky i jiné vady pleti. Využívá se pro fotografování žen a dětí.

Tvrdé světlo

Měkké světlo

Svícení – kontrast

- Rozdíl intenzity světla dopadajícího na model z různých směrů vytvoří kontrast způsobený rozdílnou intenzitou osvětlení a různým stíněním světla.
- Odrazná deska prosvětluje hluboké stíny, které vznikají při svícení jedním světlem.
- Odrazná deska doplňuje druhé světlo, její umístění ovlivňuje intenzitu odrazu.

Tvrdé světlo

Ts+ odrazná deska

Měkké světlo

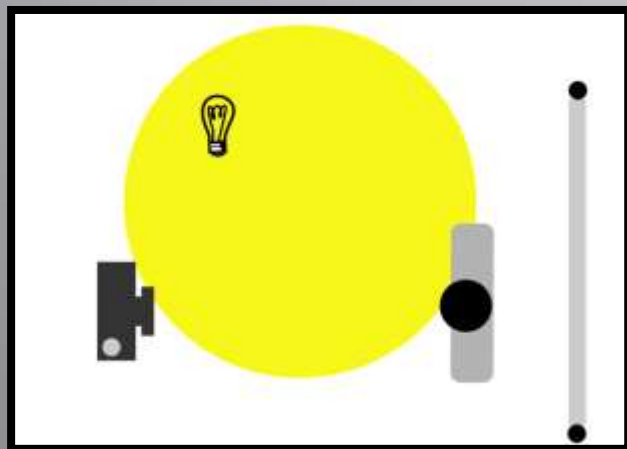

Ms + odrazná deska

Základní nastavení

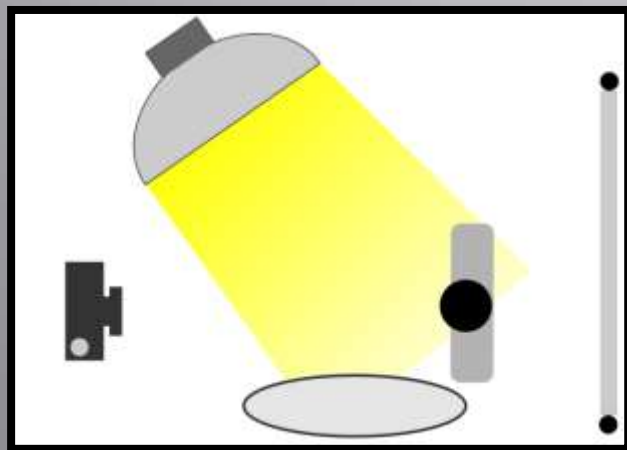
- Model nebo modelka sedí alespoň 1 m před pozadím, aby na pozadí nebyl její stín
- jedno světlo – obyčejná žárovka, umístěná $\frac{1}{2}$ až 1 m nad hlavou modelky
- Toto nasvícení vytváří hrubé, rušivé, nepěkné stíny, hodí pro specifické portréty.

Základní nastavení

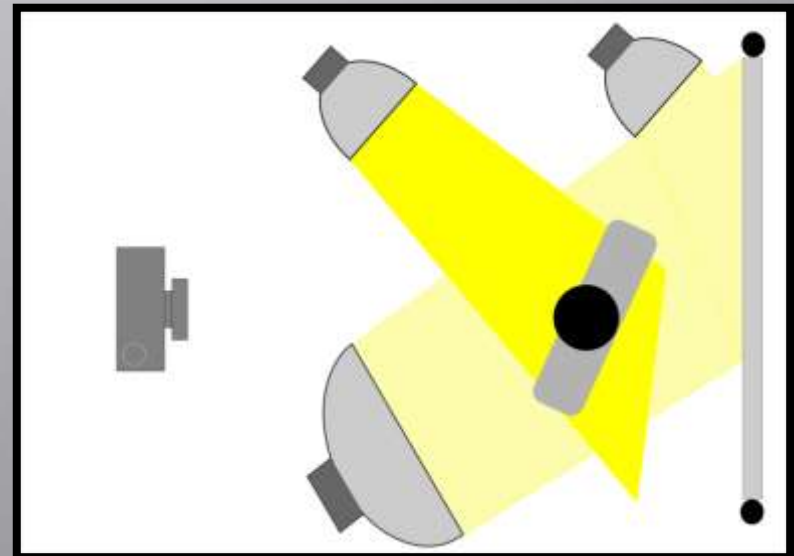
Výrazné vylepšení:

- žárovku nahradíte světlem s difuzérem (průsvitný materiál) – hlavní zdroj, který vytvoří jasy
- přidejte odraznou desku – vykrývací světlo – prosvítí hluboké stíny a sníží kontrast

Dvě světla

- **Hlavní světlo** – hlavní zdroj, který vytvoří jasy
- **Vedlejší, doplňkové, vykryvací světlo** – prosvítí hluboké stíny a sníží kontrast
- Hlavní a vedlejší by měly být v poměru 1 : 2
- **Světlo na pozadí**
- Protisvětlo (např. bodové světlo do vlasů) – na obrázku není

Dvě světla

Malíři a fotografové vytvořili a popsali několik typických způsobů svícení lidské tváře za předpokladu, že tvář je natočena vůči fotoaparátu v úhlu cca 45° (částečný profil). Tato schémata není třeba chápat jako dogma, ale nám poslouží zejména pro ilustraci klíčových vlastností práce se světlem v ateliéru.

Široké svícení

Úzké svícení

Butterfly

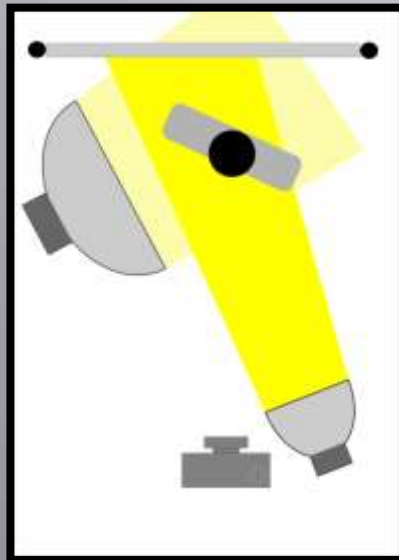
Remrandt

Široké svícení (Broad lighting)

U tohoto typu svícení osvětluje hlavní světlo přivrácenou stranu tváře. To opticky rozšíří obličej (odtud i název broad lighting = široké nasvícení), potlačí dojem prostoru a zdůrazní líce. Sluší tedy především lidem s úzkým obličejem.

Hlavní světlo je úhlově blízko fotoaparátu a osvětluje tak přivrácenou tvář modelu.

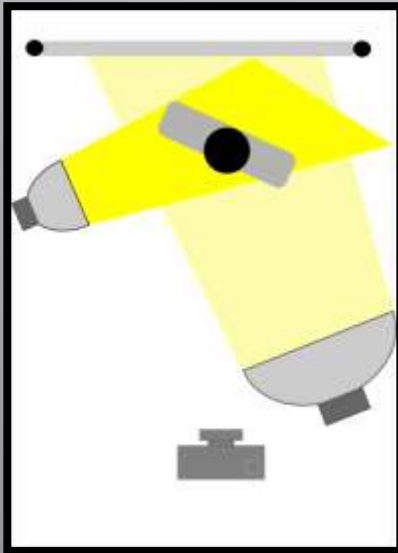
Vykryvací světlo potom zesvětluje stíny na odvrácené straně obličeje

Úzké svícení (Short lighting)

U tohoto typu svícení je třeba hlavní světlo posunout daleko od fotoaparátu, a osvětluje pak hlavně odvrácenou stranu tváře. To opticky zúží obličej (odtud i název short lighting = úzké nasvícení), zdůrazní kontury obličeje a sluší především lidem s oválným obličejem. Často také vytvoří dramatický vzhled.

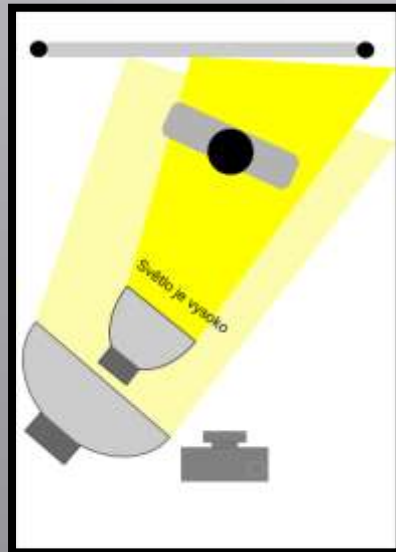
Hlavní světlo je daleko od fotoaparátu a osvětluje tak odvrácenou tvář modelu a vytvoří výrazné kontury. Vykryvací světlo potom zesvětluje stíny na přivrácené straně a podle jeho síly je možné dosáhnout buď silného, nebo slabého efektu tohoto nasvícení.

Butterfly lighting

Tohoto typu svícení se dosáhne umístěním hlavního světla do takového úhlu a výšky, aby se přímo pod nosem vytvořil jeho stín. To vytvoří na tváři pod nosem vzorek podobný motýlu a odtud jeho název (butterfly = motýl). Tento typ svícení sluší zejména ženám s normálním oválným obličejem a je považován za glamour osvětlení, kdy je zdůrazněna krása obličeje.

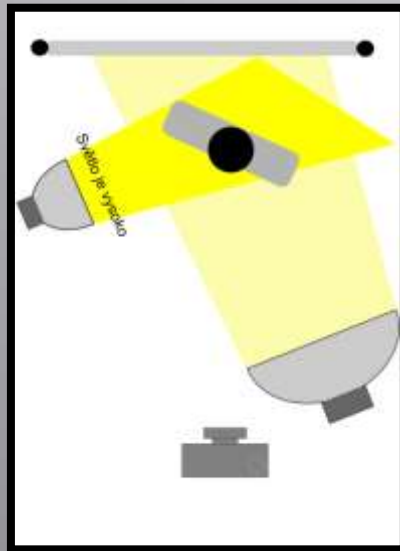
Typické postavení světel pro butterfly lighting. Hlavní světlo je v takovém úhlu, aby se přímo pod nosem vytvořil jeho stín. Vykryvací světlo svítící ze stejného úhlu, ale níže, a zesvětluje tak spodní stíny.

Rembrandt lighting

Toto svícení je pojmenováno podle malíře Rembrandta, který jej používal na řadě svých portrétů. Je to de facto kombinace short lighting a butterfly lighting. Hlavní světlo svítí poměrně hodně ze strany a z výšky tak, že osvětluje odvrácenou tvář a na přivrácené straně obličeje vytvoří typický světlý trojúhelník. Ten by neměl být vyšší než nos a ne širší než oko. Hlavní světlo odpovídá světlu z oblohy v Rembrandtově ateliéru a pro nalezení jeho správné polohy lze sledovat odlesk v očích. Ten musí být zachován (není vhodné dát světlo tak vysoko, že zmizí) a jeho dobrá poloha je 1 hodina nebo 11 hodin v očích. Vykrývací světlo potom změkčí a zesvětlí stíny.

Typické postavení světel pro Rembrandt lighting. Hlavní světlo musí vytvořit typický trojúhelník na přivrácené straně obličeje. Vykrývací světlo potom zesvětluje a změkčuje stíny.

Zdroje

PIHAN, Roman. Mistrovství práce se světlem: Průvodce fotografa pro každou světelnou situaci.

Vyd. 1. Praha: Institut digitální fotografie, 2008, 238 s. ISBN 978-80-87155-02-8

PIHAN, Roman. Mistrovství práce s DSLR: Vše, co jste chtěli vědět o digitální zrcadlovce a nikdo vám to neuměl vysvětlit. Vyd. 1. Praha: Institut digitální fotografie, 2006, 230 s. ISBN 80-903-

2108-9

Použití díla

Dílo smí být šířeno pod licencí CC BY-SA (www.creativecommons.cz).

Materiály jsou určeny pro bezplatné používání pro potřebu výuky a vzdělávání na všech typech škol a školských zařízení.

Jakékoli další využití podléhá autorskému zákonu.

Kontakt: Milana.Soukupova@gmail.com